

## 4 Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit:

1. de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling;
2. het overzicht van baten en lasten;
3. een recapitulatie van het structureel begrotingsevenwicht;
4. het overzicht begrotingsonrechtmatigheid;
5. de balans;
6. toelichting op de balans;
7. publicatieplicht Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
8. de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

In dit hoofdstuk zullen bovenstaande onderdelen achtereenvolgens behandeld worden. Bij het overzicht van baten en lasten zal tevens het overzicht van incidentele baten en lasten en het overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden meegenomen. Tevens is in de bijlage het rapport Interbestuurlijk Toezicht toegevoegd.

### 4.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

#### Inleiding

De jaarstukken 2017 zijn opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

In dit hoofdstuk treft u de toelichting op de grondslagen aan. De afschrijvingstabel is vastgelegd in de Financiële verordening als bijlage bij het afschrijvingsbeleid, zijnde artikel 9 van de Financiële verordening.

#### Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva is vastgelegd in het afschrijvingsbeleid in artikel 9 van de Financiële verordening en besloten d.d. 10 november 2016.

De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij hieronder bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld.

#### Grondslagen voor resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Met betrekking tot de baten uit het gemeentefonds is aangesloten bij de laatste specificatie die wij hiervoor hebben ontvangen. Eventuele restituties van jaarresultaten van verbonden partijen worden als bate genomen op het moment waarop het bestuursbesluit voor de restitutie van het resultaat door de verbonden partij wordt genomen.

## Balans

### Vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investerings die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.

#### Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen en verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

#### Materiële vaste activa met economisch nut

##### *In erfpacht uitgegeven gronden*

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Er wordt niet afgeschreven op deze gronden.

##### *Overige investeringen met economisch nut*

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, conform de raadsnotitie Afschrijvingsbeleid volgens uw raadsbesluit van april 2009. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht, in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

'Levensduur verlengend onderhoud' wordt gedefinieerd als een investering. Criteria hierbij zijn dat er sprake moet zijn van duurzame waardevermeerdering, een kwalitatieve verbetering waarbij het nut zich uitstrekt over meerdere jaren.

Er wordt lineair afgeschreven. Uitzondering hierop zijn de volgende bedrijfsgebouwen: Stadhuisplein 1, Stadhuisplein 2-35, Bedrijfsverzamelgebouw, Kleine Haarsekade. Hierop wordt annuïtair afgeschreven. Op grondbezit (voor onderwijsdoeleinden, niet voor de publieke dienst bestemd en bouwgrondexploitatie) met economisch nut wordt niet afgeschreven.

##### *Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven*

Onder deze categorie vallen, conform BBV en op grond van de Gemeentewet art. 229 lid 1 a en b, activa die op de volgende heffingen en rechten betrekking hebben: riolering, kadegelden, lijkbezorgingsrechten.

#### Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

De infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen en parken zijn geactiveerd en afgeschreven. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

### Financiële vaste activa

Deelnemingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen (categorie: uitgeleend geld) zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs dan zal afwaardering plaatsvinden.

### **Vlottende activa**

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

### Voorraden

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen vaste verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de vaste verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord op prijsverschillen. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden (percentage of completion methode). Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Op de balans worden voorraden netto verantwoord. Voor de grondexploitaties met een verliesgevend saldo, wordt ter hoogte van dit saldo een voorziening gevormd. Onder de categorie 'gereed product' valt de voorraad bedrijfsmiddelen.

### Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

### Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

### **Vaste passiva**

#### Voorzeningen

Voorzeningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorziene verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatie voorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die terzake geformuleerd zijn. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' die is opgenomen in de jaarstukken is het beleid terzake nader uiteengezet.

In artikel 76a BBV is een uitzonderingsregime opgenomen voor meerjarige subsidies waarvan de subsidieperiode vóór 1 januari 2007 begon. De voorziening Stedelijke Vernieuwing is daarom onder de post door derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

#### Vaste schulden

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar en langer.

De aflossingen die binnen een jaar vervallen worden in de toelichting vermeld evenals de daarmee gepaard gaande rentelast.

De onderhandse leningen zijn gesplitst conform art. 36 van het BBV.

### **Vlottende passiva**

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

### **Borg- en garantstellingen**

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Onder de borg- en garantstellingen vallen ook de garanties aangaande WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) en WEW (Waarborgfonds Eigen Woningen). Deze hebben betrekking op zowel indirecte als directe garantieverlening. In de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing is dit opgenomen bij het onderdeel 'gewaarborgde geldleningen/uitgegeven geldleningen'.

## 4.2 Overzicht van baten en lasten

In de programmaverantwoording zijn per programma onder het kopje 'Wat heeft dit gekost?', overzichten opgenomen van de baten en lasten inclusief de mutaties reserves. Deze overzichten zijn ook opgenomen voor de Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien.

Het BBV schrijft echter voor dat in het onderdeel jaarrekening van de jaarstukken totaaloverzichten worden opgenomen, waarin van alle programma's inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien alle financiële gegevens worden gepresenteerd. Onderstaand treft u daarom de volgende totaaloverzichten aan:

1. overzicht van baten en lasten;
2. incidentele baten en lasten;
3. structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

### 4.2.1 Totaaloverzicht van baten en lasten

In het onderstaande overzicht zijn alle in de jaarstukken 2017 opgenomen baten en lasten inclusief de mutaties in de reserves per programma. Dit overzicht geeft een integraal beeld van alle incidentele en structurele baten en lasten die zijn opgenomen in de programmaverantwoording.

Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 na wijziging		Jaar- rekening 2017		Saldo 2017		Totaal
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
<b>BATEN EN LASTEN</b>									
Programma Bestuur en Ondersteuning	3.718	1.382	2.954	1.385	2.637	1.511	317	126	443
Programma Veiligheid	4.946	770	4.497	723	4.576	1.026	-78	303	225
Programma Verkeer en vervoer	9.295	4.017	9.345	4.017	9.776	4.301	-431	284	-146
Programma Economie	13.318	12.492	11.906	10.357	4.555	4.107	7.351	-6.250	1.101
Programma Onderwijs	8.597	2.527	9.050	2.430	8.825	2.846	224	416	640
Programma Sport, cultuur en recreatie	9.748	2.373	10.099	2.297	10.075	2.650	24	353	376
Programma Sociaal domein	42.458	11.101	44.529	11.805	44.061	13.385	468	1.580	2.047
Programma Volksgezondheid en Duurzaamheid	8.604	7.602	8.853	7.764	9.123	7.740	-270	-25	-295
Programma VROSV	13.715	13.232	12.674	12.078	11.891	16.032	783	3.954	4.737
<b>Totaal programma's</b>	<b>114.398</b>	<b>55.495</b>	<b>113.907</b>	<b>52.856</b>	<b>105.520</b>	<b>53.598</b>	<b>8.387</b>	<b>742</b>	<b>9.129</b>
	<b>Lasten</b>	<b>Baten</b>	<b>Lasten</b>	<b>Baten</b>	<b>Lasten</b>	<b>Baten</b>	<b>Lasten</b>	<b>Baten</b>	<b>Totaal</b>
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	46	11.470	46	11.735	35	11.569	11	-166	-155
Dividend	59	1.023	59	1.063	65	1.058	-7	-5	-11
Saldo van de financieringsfunctie	-	1.903	-	2.160	-	2.176	-	16	16
Algemene uitkeringen	-	57.371	-	58.478	-	58.558	-	80	80
Overige algemene dekkingsmiddelen	656	185	320	2.123	284	2.142	36	19	55
Overzicht overhead	11.250	545	12.821	714	12.505	719	316	5	321
Overzicht heffing vennootschapsbelasting	-	-	75	-	80	-	-5	-	-5
Overzicht onvoorzien	100	-	100	-	-	-	100	-	100
<b>Totaal Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien</b>	<b>12.110</b>	<b>72.497</b>	<b>13.421</b>	<b>76.273</b>	<b>12.969</b>	<b>76.222</b>	<b>452</b>	<b>-51</b>	<b>401</b>
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>126.509</b>	<b>127.992</b>	<b>127.327</b>	<b>129.129</b>	<b>118.489</b>	<b>129.820</b>	<b>8.838</b>	<b>691</b>	<b>9.529</b>

Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 na wijziging		Jaar- rekening 2017			Saldo 2017		Totaal
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten		
<b>MUTATIES RESERVES</b>										
Programma Bestuur en Ondersteuning										
Programma Veiligheid	-	-	741	922	600	922	141	-	141	
Programma Verkeer en vervoer	-	6	-	6		6	-	-	-	
Programma Economie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Programma Onderwijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Programma Sport, cultuur en recreatie	-	75	-	75	-	59	-	-16	-16	
Programma Sociaal domein	167	-	562	450	562	314	-	-136	-136	
Programma Volksgezondheid en Duurzaamheid	183	77	87	-	-	174	87	174	261	
Programma VROSV	589	-	335	-	335	-	-	-	-	
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	905	50	1.787	92	1.787	87	-	-5	-5	
Overzicht overhead	290	442	290	454	290	454	-	-	-	
Overzicht heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Overzicht onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<b>Totaal mutaties reserves</b>	<b>2.133</b>	<b>650</b>	<b>3.801</b>	<b>1.998</b>	<b>3.574</b>	<b>2.015</b>	<b>228</b>	<b>17</b>	<b>245</b>	
<b>Totaal resultaat</b>	<b>128.642</b>	<b>128.642</b>	<b>131.129</b>	<b>131.127</b>	<b>122.062</b>	<b>131.835</b>	<b>9.066</b>	<b>708</b>	<b>9.774</b>	

Een toelichting op de verschillen tussen de begroting 2017 na wijziging en de jaarrekening 2017 is per programma opgenomen in de programmaverantwoording.

#### 4.2.2 Totaaloverzicht van incidentele baten en lasten

Om vast te kunnen stellen dat er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel is en welk deel structureel. In het hiervoor gepresenteerde totaaloverzicht van baten en lasten zijn zowel de structurele als de incidentele posten opgenomen. In onderstaand overzicht zijn alleen de incidentele baten en lasten weergegeven die in de jaarstukken 2017 zijn opgenomen.

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000; -)	Begroting 2017 primitief			Begroting 2017 na wijziging			Jaar- rekening 2017		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<b><u>Programma Bestuur en Ondersteuning</u></b>									
Verkiezingen en referenda	42	-	-42	42	-	-42	35	-	-35
<b>Totaal programma Bestuur en Ondersteuning</b>	<b>42</b>	<b>-</b>	<b>-42</b>	<b>42</b>	<b>-</b>	<b>-42</b>	<b>35</b>	<b>-</b>	<b>-35</b>
<b><u>Programma Veiligheid</u></b>									
Afrekening veiligheidsregio 2016	-	-	-	-	-	-	-	178	178
Project tunnel lift station	700	170	-530	150	170	20	292	170	-122
<b>Totaal programma Veiligheid</b>	<b>700</b>	<b>170</b>	<b>-530</b>	<b>150</b>	<b>170</b>	<b>20</b>	<b>292</b>	<b>348</b>	<b>56</b>
<b><u>Programma Verkeer en Vervoer</u></b>									
Schade veerboot	-	-	-	-	-	-	492	492	-
<b>Totaal programma Veiligheid</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>492</b>	<b>492</b>	<b>-</b>

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000; -)	Begroting 2017 primitief		Begroting 2017 na wijziging			Jaar- rekening 2017			
<b><u>Programma Economie</u></b>									
Ruimte voor de rivier	-	-	-	65	145	80	-	145	145
Winstneming grondexploitatie Oost II	-	-	-	-	-	-	-	271	271
Resultaat grondexploitatie Handelskade	-	80	80	-	80	80	-	-	-
Mutatie voorziening grondexploitatie Groote Haar	-	-	-	542		-542	-	306	306
<b>Totaal programma Economie</b>	<b>-</b>	<b>80</b>	<b>80</b>	<b>607</b>	<b>225</b>	<b>-382</b>	<b>-</b>	<b>722</b>	<b>722</b>
<b><u>Programma Onderwijs</u></b>									
Arbeidsmarktregio	-	-	-	297	-	-297	-	-	-
ESF arbeidstoeleiding	-	-	-	-	-	-	315	315	-
<b>Totaal programma Onderwijs</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>297</b>	<b>-</b>	<b>-297</b>	<b>315</b>	<b>315</b>	<b>-</b>
<b><u>Programma Sport, cultuur en recreatie</u></b>									
Combinatiefuncties	75	-	-75	75	-	-75	59	-	-59
Extra afschrijving hockeyvelden Molenvliet	-	-	-	233	-	-233	233	-	-233
Bijdrage onderhoud molens	54	-	-54	80	-	-80	78	-	-78
<b>Totaal programma Sport, cultuur en recreatie</b>	<b>129</b>	<b>-</b>	<b>-129</b>	<b>388</b>	<b>-</b>	<b>-388</b>	<b>370</b>	<b>-</b>	<b>-370</b>
<b><u>Programma Sociaal domein</u></b>									
Sociaal domein, incidentele lasten tlv reserve	-	-	-	450		-450	314	-	-314
Onderwijs vluchtelingen	-	-	-	96	-	-96	54	-	-54
Afrekening centrumgemeente beschermd wonen	-	-	-	-	227	227	-	1.099	1.099
Bijdrage gemeente regio GGZ	-	-	-	-	156	156	-	156	156
Bijdrage centrumgemeente lokaal maatwerk	-	-	-	-	185	185	-	185	185
<b>Totaal programma Sociaal domein</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>546</b>	<b>568</b>	<b>22</b>	<b>368</b>	<b>1.440</b>	<b>1.072</b>
<b><u>Programma Volksgezondheid en Duurzaamheid</u></b>									
Egalisatiereserve tarieven reiniging	-	-	-	-	-	-	174	-	-174
<b>Totaal programma Volksgezondheid en Duurzaamheid</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>174</b>	<b>-</b>	<b>-174</b>
<b><u>Programma VROSV</u></b>									
Infrastructuurfonds, bijdrage CV Hoog Dalem	-	589	589	-	335	335	-	521	521
Afwaardering erfpachtgronden	-	-	-	-	-	-	349	-	-349
Vrijval voorziening Mollenburg grondexploitatie	237	-	-237	-	-	-	-	1.072	1.072
Ophoging voorz. Lingewijk Zuid grondexploitatie	-	-	-	-	-	-	217	-	-217
Winstneming grondexploitatie Kleine Haarsekade	-	-	-	-	-	-	-	118	118
Winstneming grondexploitatie Lingewijk Noord	-	-	-	-	-	-	-	437	437
Vrijval voorziening Hoog Dalem	-	-	-	-	-	-	-	2.370	2.370
Verkoop diverse gronden	-	-	-	-	174	174	-	190	190
Verkoop diverse panden	-	125	125	557	1.184	627	775	1.703	928
Visie van de Stad	-	-	-	113	-	-113	103	-	-103
Opbrengsten bouwvergunningen	-	-	-	-	-	-	-	208	208
<b>Totaal programma VROSV</b>	<b>237</b>	<b>714</b>	<b>477</b>	<b>670</b>	<b>1.693</b>	<b>1.023</b>	<b>1.444</b>	<b>6.619</b>	<b>5.175</b>



Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000; -)	Begroting 2017 primitief			Begroting 2017 na wijziging			Jaar- rekening 2017		
<b><i>Programma Overhead, VPB en onvoorzien</i></b>									
Automatisering	442	290	-152	454	290	-164	454	290	-164
<b><i>Totaal programma Overhead, VPB en onvoorzien</i></b>	<b>442</b>	<b>290</b>	<b>-152</b>	<b>454</b>	<b>290</b>	<b>-164</b>	<b>454</b>	<b>290</b>	<b>-164</b>
	<b>Lasten</b>	<b>Baten</b>	<b>Saldo</b>	<b>Lasten</b>	<b>Baten</b>	<b>Saldo</b>	<b>Lasten</b>	<b>Baten</b>	<b>Saldo</b>
<b><i>Mutaties reserves:<sup>1</sup></i></b>									
Reserve revitalisering, saldo naar Algemene reserve	-	-	-	-	922	922	-	922	922
Reserve tunnel lift station	-	-	-	741	-	-741	600	-	-600
Combinatiefuncties, inzet voor uitvoering	-	75	75	-	75	75	-	59	59
Sociaal domein, inzet jeugdhulp (knoppennotitie)	167	-	-167	562	450	-112	562	314	-248
Egalisatiereserve tarieven reiniging	-	-	-	-	-	-	-	174	174
Egalisatiereserve tarieven riolering	107	-	-107	87	-	-87	-	-	-
Infrastructuurfonds, bijdrage CV Hoog Dalem	589	-	-589	335	-	-335	335	-	-335
Algemene reserve, saldo begroting en res. Revitalisering	389	50	-339	1.787	92	-1.695	1.787	87	-1.700
Bestemmingsreserve automatisering	290	442	152	290	454	164	290	454	164
<b><i>Totaal mutaties reserves</i></b>	<b>1.542</b>	<b>567</b>	<b>-975</b>	<b>3.802</b>	<b>1.993</b>	<b>-1.809</b>	<b>3.574</b>	<b>2.010</b>	<b>-1.564</b>
<b>Totaal incidentele baten en lasten</b>	<b>3.092</b>	<b>1.821</b>	<b>-1.271</b>	<b>6.956</b>	<b>4.939</b>	<b>-2.017</b>	<b>7.518</b>	<b>12.236</b>	<b>4.718</b>

1. Voor een toelichting op de mutaties reserves jaarschijf 2018 wordt verwezen naar de bijlage Reserves en voorzieningen

### 4.2.3 Totaaloverzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Om te kunnen vaststellen of sprake is van een structureel evenwicht, is het tevens van belang om aan te geven welke mutaties in de reserves structureel van aard zijn. In de jaarstukken 2017 is er sprake van 1 structurele onttrekking, te weten € 6.000 voor de schrobmachine. Deze komt per 2018 te vervallen.

### 4.3 Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht

In het hieronder opgenomen overzicht zijn per programma de incidentele en structurele baten en lasten opgenomen. Dit onderscheid is van belang bij het bepalen van het structurele evenwicht van de begroting 2017 en de jaarstukken 2017.

In het overzicht met incidentele lasten zoals opgenomen in paragraaf 4.2 zijn de bijzonderheden of uitschieters ten aanzien van incidentele lasten of baten opgenomen. De overige lasten en baten worden beschouwd als structureel. Op basis van het hieronder opgenomen overzicht kan worden geconcludeerd dat de begroting 2017 en de jaarstukken 2017, conform de uitgangspunten van het BBV, structureel in evenwicht zijn. Dit houdt in dat de (raming van) baten en lasten aantoont dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten (het structurele saldo is positief).

Het genormaliseerd rekeningsaldo (= het rekeningsaldo op basis van structurele posten) is volgens de jaarstukken 2017 ca. € 5,1 mln. voordelig.

Resultaat (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2017 na wijziging			Jaar- rekening 2017			Verschil		
	Totaal	Inc.	Struct.	Totaal	Inc.	Struct.	Totaal	Inc.	Struct.
Programma Bestuur en Ondersteuning	-1.570	-42	-1.528	-1.126	-35	-1.091	443	7	436
Programma Veiligheid	-3.774	20	-3.794	-3.550	56	-3.606	225	36	189
Programma Verkeer en vervoer	-5.328	-	-5.328	-5.475	-	-5.475	-146	-	-146
Programma Economie	-1.549	-382	-1.167	-448	722	-1.170	1.101	1.104	-3
Programma Onderwijs	-6.619	-297	-6.322	-5.979	-	-5.979	640	297	343
Programma Sport, cultuur en recreatie	-7.802	-388	-7.414	-7.425	-370	-7.055	376	18	358
Programma Sociaal domein	-32.723	22	-32.745	-30.676	1.072	-31.748	2.047	1.050	997
Programma Volksgezondheid en Duurzaamheid	-1.089	-	-1.089	-1.384	-174	-1.210	-295	-174	-121
Programma VROSV	-596	1.023	-1.619	4.141	5.175	-1.034	4.737	4.152	585
<b>Totaal programma's</b>	<b>-61.050</b>	<b>-44</b>	<b>-61.006</b>	<b>-51.922</b>	<b>6.446</b>	<b>-58.368</b>	<b>9.129</b>	<b>6.490</b>	<b>2.639</b>
<b>Totaal Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien</b>	<b>62.852</b>	<b>-164</b>	<b>63.016</b>	<b>63.253</b>	<b>-164</b>	<b>63.417</b>	<b>401</b>	<b>-</b>	<b>401</b>
<b>Mutaties reserves</b>	<b>-1.803</b>	<b>-1.809</b>	<b>6</b>	<b>-1.559</b>	<b>-1.564</b>	<b>5</b>	<b>245</b>	<b>245</b>	<b>-1</b>
<b>Totaal</b>	<b>-2</b>	<b>-2.017</b>	<b>2.015</b>	<b>9.772</b>	<b>4.718</b>	<b>5.054</b>	<b>9.774</b>	<b>6.735</b>	<b>3.038</b>

## 4.4 Overzicht begrotingsonrechtmatigheid

### Begrotingsonrechtmatigheid

In de begroting (na wijziging) zijn de lasten opgenomen. Bestedingen boven het begrotingsbedrag op programmaniveau zijn onrechtmatige uitgaven, ook wel begrotingsonrechtmatigheid genoemd. Ook overschrijdingen op investeringskredieten zijn onrechtmatig. Conform het vigerende afwijkingenbeleid, worden beïnvloedbare afwijkingen boven de € 50.000 (en nieuw beleid) vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad. Voor investeringen ligt deze grens op € 100.000 (en op minimaal 10% van het investeringsbedrag). Overige afwijkingen worden achteraf verantwoord door het college. Voor zover de budgetten m.b.t. laatstgenoemde afwijkingen niet bij de Turap zijn bijgesteld, wordt hierover verantwoording afgelegd in de jaarrekening. In de hieronder opgenomen overzichten is weergegeven voor welke programma's en bij welke investeringen sprake is van een overschrijding. Deze overschrijdingen worden ieder afzonderlijk toegelicht. Afhankelijk van de oorzaak van de overschrijding en de mate van beïnvloedbaarheid ervan, tellen de overschrijdingen al dan niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant. Met het vaststellen van de jaarrekening autoriseert de gemeenteraad deze onrechtmatigheden.

Begrotingsonrechtmatigheid (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2017 na wijziging	Jaar-rekening 2017	Begrotings- afwijking
	Lasten	Lasten	Lasten
Programma Bestuur en Ondersteuning	2.954	2.637	317
Programma Veiligheid	5.238	5.176	63
Programma Verkeer en vervoer	9.345	9.776	-431
Programma Economie	11.906	4.555	7.351
Programma Onderwijs	9.050	8.825	224
Programma Sport, cultuur en recreatie	10.099	10.075	24
Programma Sociaal domein	45.091	44.623	468
Programma Volksgezondheid en Duurzaamheid	8.940	9.123	-183
Programma VROSV	13.009	12.226	783
<b>Totaal programma's</b>	<b>115.632</b>	<b>107.017</b>	<b>8.615</b>
<b>Algemene dekkingsmiddelen Overhead, VPB en Onvoorzien</b>	<b>15.497</b>	<b>15.045</b>	<b>452</b>
<b>Totaal</b>	<b>131.129</b>	<b>122.062</b>	<b>9.066</b>

#### Programma 3 Verkeer en Vervoer.

De overschrijding is voornamelijk het gevolg van de aanvaringsschade bij de Veerdienst. Voor de daarmee verband houdende incidentele kosten ad € 492.000 is een claim neergelegd bij de verzekeringsmaatschappij. Omdat de extra lasten worden gedekt door de verzekering, telt deze overschrijding niet mee voor het oordeel over de begrotingsonrechtmatigheid.

#### Programma 8 Volksgezondheid en Duurzaamheid

Waardlanden heeft het afgelopen jaar te maken gekregen met een forse toename van de kosten van afvalverwerking. Er is sprake van een relatieve stijging van ongeveer 5% in de aangeleverde tonnages door onder andere het aantrekken van de economie. Aan de andere kant is er sprake van een stijging van de tarieven, die Waardlanden moet betalen aan derden. Op basis van de huidige inzichten zullen de kosten over 2017 de begroting met € 270.000 overschrijden. Voor het ontstane tekort wordt een beroep gedaan op de egaliseringsreserve reiniging. Vanwege het feit dat de reserve niet toereikend is voor dit tekort, komt het restant van het tekort ten laste van het jaarrekeningsaldo.

Omdat het hier gaat om een overschrijding die (grotendeels) gedekt wordt door bijdragen van derden, telt deze overschrijding niet mee voor het oordeel over de begrotings- onrechtmatigheid.

Begrotingsonrechtmatigheid (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroot	Gerealiseerd	Verschil
Investing	Lasten	Lasten	Saldo
Restauratie Lingehaven	873	894	-21
Herinrichten schoolomgeving Hiemstralaan fase 2	328	366	-38
Brede school Schuttersplein	9.811	10.033	-222
Sportaccommodatie "De Hoefslag"	3.607	3.720	-113
Erfpacht hotel Buiten de Waterpoort	100	174	-74
<b>Totaal</b>	<b>14.719</b>	<b>15.187</b>	<b>-468</b>

Op de volgende investeringsbudgetten is sprake van een overschrijding op de lasten, waarbij de investeringen met overschrijdingen kleiner dan € 10.000 niet zijn opgenomen.

#### Restauratie Lingehaven

Er zijn noodzakelijke restauratiewerkzaamheden uitgevoerd, die niet opgenomen zijn in het meerjarenonderhoudsplan, maar wel subsidiabel zijn. Deze werkzaamheden zijn ten laste gekomen van dit krediet en hebben een overschrijding veroorzaakt. Deze extra uitgaven hebben wel geleid tot extra inkomsten, waardoor het totaal van uitgaven en inkomsten binnen de raming blijft. Vanwege de extra inkomsten ter dekking van de overschrijding, telt deze niet mee in het oordeel over de begrotingsonrechtmatigheid.

#### Herinrichten schoolomgeving Hiemstralaan fase 1 en 2

De eerste en tweede fase van de herinrichting van de schoolomgeving Stalkaarsen zijn inmiddels afgerond. Door een te optimistische wijze van begroten en de participatie met burgers die op onderdelen voor aanpassing van het oorspronkelijke plan zorgden, is er sprake van een tekort van ca. € 40.000. Voor de derde en laatste fase van de herinrichting wordt op dit moment een voorstel aan de raad voorbereid, waarbij dit tekort financieel wordt betrokken. Deze afwijking valt binnen kaders van de financiële verordening, waarbij afwijkingen van minder dan € 100.000 achteraf aan de gemeenteraad worden verantwoord. Deze overschrijding maakt onderdeel uit van de begrotingsonrechtmatigheid.

#### Brede school Schuttersplein

Op verzoek van huurders zijn extra werkzaamheden uitgevoerd, die doorberekend worden aan de huurders. Deze extra werkzaamheden zijn ten laste gekomen van dit krediet en hebben een overschrijding veroorzaakt. De extra uitgaven zijn verdisconteerd in de huuropbrengsten en daarmee uiteindelijk gedekt. Vanwege deze opzet telt de overschrijding niet mee in het oordeel over de begrotingsonrechtmatigheid.

#### Sportaccommodatie "De Hoefslag"

De overschrijding op deze investering van € 113.000 is hoofdzakelijk het gevolg van het feit dat de investeringskosten in eerste instantie met kostprijsverhogende BTW zijn opgenomen. De belastingdienst betaalt de BTW die terug te vorderen is, terug in 7 termijnen. De laatste termijn wordt in 2018 ontvangen. Er resteert in 2018 een overschrijding van € 35.000,-. In begroting 2017 (en verder) is rekening gehouden met de hogere kapitaallasten. Deze overschrijding is reeds in eerdere jaarrekeningen opgenomen en geautoriseerd en daarmee telt hij niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel over 2017.

#### Erfpacht hotel Buiten de Waterpoort

Bij de tussenrapportage hebben wij u de overschrijding van het krediet gemeld, toe te schrijven aan onvoorziene kosten van o.a. asbestsanering en ernstige bodemverontreiniging. Het werk heeft een ook een jaar stilgelegd als

gevolg van de vondst van archeologische resten. De werkzaamheden die voor rekening van de gemeente komen zijn nog niet afgerond. Zo zal het openbaar gebied na de bouw van het hotel opnieuw ingericht moeten worden. Wij kunnen nu nog niet met zekerheid zeggen hoe hoog de overschrijding van het krediet uiteindelijk zal worden. De huidige overschrijding valt binnen de kaders van de financiële verordening waarbij achteraf verantwoording aan de gemeenteraad wordt afgelegd. Hij telt mee als begrotingsonrechtmatigheid.

## 4.5 Balans per 31 december 2017

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
<b>VASTE ACTIVA</b>		
<u>Immateriële vaste activa</u>	1.104	1.208
Kosten sluiten geldeningen en het saldo van agio en disagio	104	115
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.000	1.093
<u>Materiële vaste activa</u>	160.665	161.785
Investerings met een economisch nut		
- in erfpacht uitgegeven gronden	482	1.217
- overige investeringen met een economisch nut	117.544	119.706
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	26.180	26.900
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	16.459	13.962
<u>Financiële vaste activa</u>	3.289	3.328
Kapitaalverstrekkingen aan		
- deelnemingen	2.439	2.438
Overige langlopende leningen	850	890
<b>Totaal vaste activa</b>	<b>165.058</b>	<b>166.321</b>
<b>VLOTTENDE ACTIVA</b>		
<u>Voorraden</u>	47.772	46.936
Grond- en hulpstoffen	2	2
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	46.644	46.051
Gereed product en handelsgoederen	1.126	883
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd &lt; 1 jaar</u>	9.751	8.507
Vorderingen op openbare lichamen	5.705	4.798
Overige vorderingen	4.046	3.709
<u>Liquide middelen</u>	380	460
Kassaldi	93	66
Banksaldi	287	394
<u>Overlopende activa</u>	9.557	9.261
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	1.344	1.493
Overige overlopende activa	8.213	7.768
<b>Totaal vlottende activa</b>	<b>67.460</b>	<b>65.164</b>
<b>TOTAAL ACTIVA</b>	<b>232.518</b>	<b>231.485</b>

PASSIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
<b>VASTE PASSIVA</b>		
<u>Eigen vermogen</u>	60.000	50.890
Algemene reserve	35.669	31.646
Bestemmingsreserves		
- voor egalisatie van tarieven	-	174
- overige bestemmingsreserves	14.559	11.526
Gerealiseerde resultaat	9.772	7.544
<u>Voorzieningen</u>	13.824	16.375
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.824	9.646
Onderhoudsvoorzieningen	4.099	4.073
Door derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	2.425	2.198
Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen	476	458
<u>Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar</u>	139.604	151.609
Onderhandse leningen van		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	109.103	120.108
- openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	25.000	26.000
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	5.500	5.500
Waarborgsommen	1	1
<b>Totaal vaste passiva</b>	<b>213.428</b>	<b>218.874</b>
<b>VLOTTENDE PASSIVA</b>		
<u>Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd &lt; 1 jaar</u>	10.376	4.718
Banksaldi	4.824	-
Overige schulden	5.552	4.718
Overlopende passiva	8.714	7.893
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.718	7.043
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	693	624
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	303	226
<b>Totaal vlottende passiva</b>	<b>19.090</b>	<b>12.611</b>
<b>TOTAAL PASSIVA</b>	<b>232.518</b>	<b>231.485</b>
Gewaarborgde geldleningen	797.363	820.839
Gewaarborgde garantstellingen	14.332	14.699

## 4.6 Toelichting op de balans per 31 december 2017

### ACTIVA

Aan de activazijde van de balans worden de bezittingen van de gemeente Gorinchem weergegeven.

### VASTE ACTIVA

Vaste activa zijn zaken die meerjarig hun nut en waarde behouden. Uitgaven aan deze zaken worden in beginsel geactiveerd en vervolgens gedurende de gebruiksduur afgeschreven ten laste van de rekening van baten en lasten. Er wordt onderscheid gemaakt in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Immateriële vaste activa zijn kosten, gemaakt voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. De materiële activa zijn stoffelijk, bijvoorbeeld gebouwen, computers, sportvelden en voertuigen. De financiële vaste activa tenslotte omvatten geldleningen, beleggingen en vorderingen op lange termijn.

#### Immateriële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa weer:

Verloop boekwaarde immateriële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-17
Kosten sluiten geldleningen en het saldo van agio en disagio	115	-	-	11	-	-	104
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.093	-	-	93	-	-	1.000
<b>Totaal</b>	<b>1.208</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>104</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>1.104</b>

#### Materiële vaste activa

Bij materiële vaste activa wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met een economische nut en investeringen met een maatschappelijk nut. Het uitgangspunt is dat (met ingang van 2017) alle vaste activa worden geactiveerd, ook de maatschappelijke investeringen.

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
In erfpacht uitgegeven gronden	1.217	482
Overige investeringen met een economisch nut	119.706	117.544
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	26.900	26.180
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	13.962	16.459
<b>Totaal</b>	<b>161.785</b>	<b>160.665</b>

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden weer:

Verloop boekwaarde in erfpacht uitgegeven gronden (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-17
In erfpacht uitgegeven gronden	1.217	105	840	-	-	-	482
<b>Totaal</b>	<b>1.217</b>	<b>105</b>	<b>840</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>482</b>



In verband met het besluit tot verkoop zijn acht stuks in erfpacht uitgegeven gronden voor totaal € 840.000 overgeheveld naar de voorraad bedrijfsmiddelen.

Overige investeringen met economisch nut

De investeringen met een economisch nut bestaan uit de volgende onderdelen:

Overige investeringen met een economisch nut (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
Gronden en terreinen	16.060	15.831
Woonruimten	505	474
Bedrijfsgebouwen	92.428	90.655
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.068	963
Vervoermiddelen	2.713	2.593
Machines, apparaten en installaties	1.306	1.241
Overige materiële vaste activa	5.626	5.787
<b>Totaal</b>	<b>119.706</b>	<b>117.544</b>

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

Verloop boekwaarde overige investeringen met een economisch nut (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Waardecorrectie	Boekwaarde 31-12-17
Gronden en terreinen	16.060	-	1.420	75	-	-1.266	15.831
Woonruimten	505	-	1	30	-	-	474
Bedrijfsgebouwen	92.428	1.792	402	3.163	-	-	90.655
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.068	1	-	51	55	-	963
Vervoermiddelen	2.713	-	-	120	-	-	2.593
Machines, apparaten en installaties	1.306	198	-	263	-	-	1.241
Overige materiële vaste activa	5.626	1.102	233	701	7	-	5.787
<b>Totaal</b>	<b>119.706</b>	<b>3.093</b>	<b>2.056</b>	<b>4.403</b>	<b>62</b>	<b>-1.266</b>	<b>117.544</b>

De desinvesteringen hebben betrekking op verkopen en buitengebruikstellingen. Onder bijdragen van derden zijn die bijdragen van derden opgenomen, die direct gerelateerd zijn aan de investering. Onder de waardecorrecties staan de correcties vermeld wegens duurzame waardeverminderingen. Door aanpassing van het plangebied Groote Haar is bij gronden en terreinen onder de desinvesteringen € 1.420.000 verantwoord. In 2017 zijn deze gronden ingebracht in deze grondexploitatie onder aftrek van de hierbij behorende voorziening afwaardering € 1.143.000. In verband met het voornemen tot verkoop is het pand Tolsteeg 6 voor € 402.000 overgeheveld van bedrijfsgebouwen naar de voorraad bedrijfsmiddelen. Bij overige materiële activa zijn in verband met de aanleg van nieuwe kunstgras hockeyvelden de huidige velden buiten gebruik gesteld voor € 233.000.

De waardecorrectie over 2017 wordt hieronder toegelicht.

Voorziening lagere marktwaarde (bedragen x € 1.000)	
<b>Stand 31-12-2016</b>	4.735
Gronden overboeking naar grondexploitatie	-1.143
Gronden vrijval i.v.m. bijgestelde taxaties	-123
<b>Totaal waardecorrecties in 2017</b>	<b>-1.266</b>
<b>Stand 31-12-2017</b>	<b>3.469</b>

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen met economisch nut zijn:

Belangrijkste overige investeringen met een economisch nut (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2017	Cumulatief besteed t/m 2017
Brede school Schuttersplein	9.192	213	9.288
Hard- en software	163	100	100
Kunstgrasvelden Unitas en GJS	1.284	80	985
De Rotonde en Yulius	1.853	1.649	1.797
Veld 1 en 2 Rapid naar watervelden	997	643	664
3e veld Rapid zandingestrooid kunstgras	389	265	265
Erfpacht Buiten de Waterpoort erfpacht	100	105	174
<b>Totaal</b>	<b>13.978</b>	<b>3.055</b>	<b>13.273</b>

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Verloop boekw. overige investeringen met een econ. nut m.b.t. heffingen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-17
Riolering	25.757	789	-	633	789	-	25.124
Overige heffingen	1.143	-	-	87	-	-	1.056
<b>Totaal</b>	<b>26.900</b>	<b>789</b>	<b>-</b>	<b>720</b>	<b>789</b>	<b>-</b>	<b>26.180</b>

De investeringen bij overige heffingen bestaan uit investeringen in steigers (kadegebouwen) en begraafplaatsen (lijkbezorging).

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven zijn:

Belangrijkste investeringen met een econ.nut m.b.t. heffingen (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2017	Cumulatief besteed t/m 2017
GRP 2016	900	278	726
GRP 2017	760	475	475
<b>Totaal</b>	<b>1.660</b>	<b>753</b>	<b>1.201</b>

#### Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut weer:

Verloop boekwaarde investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-17
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.696	2.092	-	465	121	-	12.202
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken investeringen vanaf 2017	-	589	-	-	-	-	589
Overige materiële vaste activa	3.266	451	-	180	52	-	3.485
Overige materiële vaste activa investeringen vanaf 2017	-	183	-	-	-	-	183
<b>Totaal</b>	<b>13.962</b>	<b>3.315</b>	<b>-</b>	<b>645</b>	<b>173</b>	<b>-</b>	<b>16.459</b>

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen, die direct gerelateerd zijn aan de investering. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut dienen met ingang van 2017 volgens de checkpunten vernieuwing BBV gesplitst te worden in investeringen vanaf 2017 en investeringen voor 2017. Van de

provincie Zuid-Holland is een bijdrage ontvangen van € 50.000 voor de herinrichting van de schoolomgeving Hiemstralaan. Van de gemeente Lingewaal is € 35.000 ontvangen voor de asfalteringswerkzaamheden op de Spijkседijk vanaf de gemeentegrens tot de rotonde Spijksesteeg. Voor het aanpassen van de infra op Avelingen is van de provincie Zuid-Holland een voorschot ontvangen van € 52.000.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen met maatschappelijk nut zijn:

Belangrijkste investeringen in openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2017	Cumulatief besteed t/m 2017
Tracé Oost II aansluiting A15	3.237	2.037	3.110
Avelingen Oost	1.878	380	1.445
Herinrichten schoolomgeving Hiemstralaan	328	214	365
Rotondes Spijksesteeg	1.401	250	951
Aanpassen Groenmarkt	250	106	106
<b>Totaal</b>	<b>7.094</b>	<b>2.987</b>	<b>5.977</b>

### Financiële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa weer:

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-16	Investe-ringen	Desinves-teringen	Aflossing en afschrijving	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31-12-17
<u>Kapitaalverstrekkingen aan</u>						
- deelnemingen	2.438	1	-	-	-	2.439
Overige langlopende leningen	890	18	-	58	-	850
<b>Totaal</b>	<b>3.328</b>	<b>19</b>	<b>-</b>	<b>58</b>	<b>-</b>	<b>3.289</b>

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen worden als volgt onderverdeeld:

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	218	218
Aandelen Oasen	15	15
Aandelen Eneco Groep NV	984	-
Aandelen Stedin Holding NV	-	984
Aandelen Eneco Holding NV	-	1
Certificaten Dataland	2	2
Deelneming ROM-S beheer BV	12	12
Gemeente Gorinchem deelneming BV	1.156	1.156
Deelneming MerwedeLingelijn BV	51	51
<b>Totaal</b>	<b>2.438</b>	<b>2.439</b>

De overige langlopende leningen worden als volgt onderverdeeld:

Overige langlopende leningen (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
Fietsproject	4	4
GKV	60	56
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	265	265
Dierenbescherming	114	114
SVW 2006	120	116
SVW 2010	43	42
Security 5	89	62
Dierenasiel	35	31
Stichting van Andel-Spruijt Natuurcentrum	160	160
<b>Totaal</b>	<b>890</b>	<b>850</b>

## VLOTTENDE ACTIVA

Vlottende activa zijn bezittingen waarin het vermogen in principe voor een periode korter dan een jaar is vastgelegd, zoals voorraden, vorderingen en liquide middelen.

### Voorraden

De voorraden worden uitgesplitst in de volgende categorieën:

Voorraden (bedragen x € 1.000)	Bruto boekwaarde 31-12-16	Bruto boekwaarde 31-12-17	Netto boekwaarde 31-12-16	Netto boekwaarde 31-12-17
Grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraad)	2	2	2	2
<b>Totaal</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>
<u>Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie</u>				
- woonlocaties uitleggebieden	14.776	14.113	2.678	2.846
- woonlocaties stedelijke vernieuwing	1.021	503	-94	-852
- bedrijventerrein	50.929	51.955	43.467	44.650
<b>Totaal</b>	<b>66.726</b>	<b>66.571</b>	<b>46.051</b>	<b>46.644</b>
Voorraad bedrijfsmiddelen	1.654	1.475	883	1.126
<b>Totaal</b>	<b>68.382</b>	<b>68.048</b>	<b>46.936</b>	<b>47.772</b>

In het overzicht wordt het verloop van de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden weergegeven. Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid en Vastgoedbeleid. De bruto voorraden zijn voorraden exclusief voorzieningen; de netto voorraden zijn voorraden inclusief deze voorzieningen. Voor de grondexploitaties met een verliesgevend saldo per ultimo 2017, is ter hoogte van dit saldo een voorziening gevormd. Panden en erfpachtgronden waarvoor het besluit tot verkoop is genomen, zijn onder de voorraad bedrijfsmiddelen opgenomen.

Verloopoverzicht in exploitatie genomen bouwgronden (bedragen x € 1.000)	Bruto boekwaarde 31-12-16	Netto boekwaarde 31-12-16	Naar voorraad bedrijfs- middelen	Investe- ringen	Op- brengsten	Af- wikkeling	Bruto boekwaarde 31-12-17	Voorziening verlies- latend complex	Netto boekwaarde 31-12-17
<u>Uitgeleggebieden</u>									
Mollenburg	14.776	2.678	-	1.234	1.897	-	14.113	11.267	2.846
<u>Stedelijke Vernieuwing</u>									
Lingewijk Noord	412-	412-	-	739	1.171	-	844-	-	844-
Lingewijk Zuid	725	390-	-	854	159	-	1.420	1.355	65
Kleine Haarsekade	708	708	-	170	951	-	73-	-	73-
<u>Bedrijventerrein</u>									
Groote Haar	41.105	33.643	-	1.601	84	-	42.622	7.305	35.317
Oost II	9.824	9.824	-	578	1.069	-	9.333	-	9.333
<b>Totaal</b>	<b>66.726</b>	<b>46.051</b>	<b>-</b>	<b>5.176</b>	<b>5.331</b>	<b>-</b>	<b>66.571</b>	<b>19.927</b>	<b>46.644</b>
Nog te maken kosten									75.460
Nog te verwachten opbrengsten									119.947

Het verloop van de voorzieningen grondexploitaties wordt in onderstaand overzicht per grondexploitatie weergegeven:

Verloopoverzicht Voorzieningen grondexploitaties (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-16	Rente toe-voeging	Toevoeging	Vrijval	Aan-wending	Boekwaarde 31-12-17
Mollenburg	12.098	242	-	1.073	-	11.267
Lingewijk zuid	1.115	23	217	-	-	1.355
Groote Haar	7.462	149	-	306	-	7.305
<b>Totaal</b>	<b>20.675</b>	<b>414</b>	<b>217</b>	<b>1.379</b>	<b>-</b>	<b>19.927</b>

### Uitzettingen < 1 jaar

Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar worden als volgt onderverdeeld:

Uitzettingen < 1 jaar (bedragen x € 1.000)	Gecorrigeerd saldo 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-17
Vorderingen op openbare lichamen	4.798	5.705	-	5.705
Overige vorderingen	3.709	4.328	282	4.046
Schatkistbankieren	-	-	-	-
<b>Totaal</b>	<b>8.507</b>	<b>10.033</b>	<b>282</b>	<b>9.751</b>

Voor verwachte oninbaarheid van debiteuren is een voorziening opgenomen van € 282.000, bepaald op basis van geschatte inningskansen. Gemeenten zijn verplicht om financiële middelen die het drempelbedrag voor schatkistbankieren overschrijden, onder te brengen bij de BNG. Voor Gorinchem is dit drempelbedrag vastgesteld op € 995.000. Dit is inclusief een drempel van € 30.000 inzake GR AV waarvoor de gemeente Gorinchem de treasury uitvoert. Ultimo 2017 zijn er geen middelen bij de schatkist ondergebracht. Voor ieder kwartaal van 2017 geldt, dat wij in het kader van het drempelbedrag géén middelen buiten 's Rijks schatkist hebben aangehouden.

### Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit de volgende onderdelen:

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
Kassaldi	66	93
Banksaldi	394	287
<b>Totaal</b>	<b>460</b>	<b>380</b>

### Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	1.493	1.344
Overige nog te ontvangen bedragen	7.768	8.213
<b>Totaal</b>	<b>9.261</b>	<b>9.557</b>

Onder de post Vooruitbetaalde bedragen zijn facturen verantwoord die voor 31 december 2017 betaalbaar zijn gesteld, maar waarvan de lasten betrekking hebben op het dienstjaar 2018. Nog te ontvangen bedragen zijn opbrengsten die in 2017 als baat zijn geboekt, maar pas in een volgend jaar daadwerkelijk tot een ontvangst leiden.

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Van Nederlandse en Europese overheden nog te ontvangen bedragen (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-16	Toevoegingen	Ontvangen bijdragen	Saldo 31-12-17
Prov ZH exploitatiebijdrage veerdienst Werkendam	135	-	101	34
Prov ZH duurzaam veilige weginrichting	55	-	55	-
Prov ZH mobiliteit	9	-	9	-
Prov ZH toegankelijkheid bushaltes	38	21	38	21
VRZHZ kosten beveiliging	-	-	-	-
VRZHZ stallingsvergoeding	20	17	20	17
Gemeente Zaltbommel exploitatiebijdrage veerdienst	405	401	405	401
Gemeente Dordrecht beschermd wonen	798	871	798	871
Oevergemeenten veerdienst Werkendam	33	-	33	-
<b>Totaal</b>	<b>1.493</b>	<b>1.310</b>	<b>1.459</b>	<b>1.344</b>

## PASSIVA

Aan de passivazijde van de balans staan het vermogen en de schulden van de gemeente Gorinchem.

### VASTE PASSIVA

#### Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat. Over de verdeling van het resultaat beslist de raad bij het vaststellen van de jaarstukken.

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende onderdelen:

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
Algemene reserve	31.646	35.669
Gerealiseerde resultaat	7.544	9.772
<u>Bestemmingsreserves</u>		
- voor egalisatie van tarieven	174	-
- overige bestemmingsreserves	11.526	14.559
<b>Totaal</b>	<b>50.890</b>	<b>60.000</b>

Onderstaand overzicht geeft het verloop per reserve weer:

Verloopoverzicht Reserves (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-16	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2016	Boekwaarde 31-12-17
<u>Algemene reserve</u>	31.646	1.820	87	2.290	35.669
<u>Egalisatie van tarieven</u>					
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	174	-	174	-	-
<u>Overige bestemmingsreserves</u>					
Automatisering	1.054	290	454	-	890
Afschrijvingsreserve	34	-	34	-	-
Museum	3	-	3	-	-
Infrastructuur	3.546	335	-	459	4.340
Station Papland	1.800	-	-	-	1.800
Stegen binnenstad	50	-	-	-	50
Combinatiefuncties	399	-	59	-	340
Bonus revitalisering Avelingen	990	-	-	-	990
Risicotoeslag Ruimte voor de Rivier	1.007	-	924	-83	-
Sociaal domein	2.360	562	313	2.657	5.266
Staerk	283	-	-	-	283
Lift station	-	600	-	-	600
<b>Totaal</b>	<b>43.346</b>	<b>3.607</b>	<b>2.048</b>	<b>5.323</b>	<b>50.228</b>

Onder bestemming resultaat staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaand boekjaar. Voor verdere informatie over de reserves wordt verwezen naar de bijlage Reserves. In de nota Reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen die in 2017 is vastgesteld, zijn een aantal naamswijzigingen van reserves doorgevoerd. Van het rekeningresultaat 2016 is in 2017 € 2.221.000 toegevoegd aan de exploitatie.

### Voorzieningen

Onder de voorzieningen worden o.a. verplichtingen en verliezen als gevolg van risico's opgenomen waarvan de omvang onzeker, maar toch redelijkerwijze in te schatten is.

Onderstaand overzicht geeft het verloop per voorziening weer:



Verloopoverzicht voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-16	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-17
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</u>					
Pensioentegoeden bestuurders	3.724	-	124	20	3.580
Wachtgelden	1.702	42	51	289	1.404
Overmatig verlof/spaarsaldo	295	-	10	-	285
Hoog Dalem	3.925	-	2.370	-	1.555
<u>Onderhoudsvoorzieningen</u>					
Meerjarenonderhoudsplan	4.073	1.809	370	1.413	4.099
<u>Door derden verkregen middelen met een specifieke aanwendingsrichting</u>					
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing	30	-	-	4	26
Rioolheffing	2.168	66	-	-	2.234
Afkoopsommen grafrechten	-	165	-	-	165
<u>Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen</u>					
Vervangingsvoorzieningen riolering	458	772	-	754	476
<b>Totaal</b>	<b>16.375</b>	<b>2.854</b>	<b>2.925</b>	<b>2.480</b>	<b>13.824</b>

In de kolom Vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Volgens BBV-voorschriften is in 2017 de voorziening Afkoopsommen grafrechten opgenomen. Op basis van herziening per 1-1-2018 van de grondexploitatie Hoog Dalem zijn de risico's voor deze grondexploitatie naar beneden bijgesteld. De voorziening is hierdoor vrijgevallen met € 2.370.000. Voor verdere informatie over de voorzieningen wordt verwezen naar de bijlage Voorzieningen.

### Vaste schulden met een looptijd $\geq$ 1 jaar

Onder de vaste schulden zijn schulden opgenomen met een looptijd  $\geq$  1 jaar en waarborgsommen. Langlopende leningen worden aangegaan om in de eigen financieringsbehoefte van de gemeente te voorzien. Waarborgsommen betreffen bedragen die door huurders zijn betaald bij de aanvang van de huur van een gemeentelijk pand.

Langlopende schulden worden als volgt onderverdeeld:

Langlopende schulden (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
Onderhandse leningen van		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	120.108	109.103
- openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	26.000	25.000
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	5.500	5.500
Waarborgsommen	1	1
<b>Totaal</b>	<b>151.609</b>	<b>139.604</b>

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de vaste schulden  $\geq$  1 jaar over 2017 weer:

Verloop overzicht langlopende schulden (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-16	Toevoegingen	Aflossingen	Saldo 31-12-17
Onderhandse leningen	151.608	-	12.005	139.603
Waarborgsommen	1	-	-	1
<b>Totaal</b>	<b>151.609</b>	<b>-</b>	<b>12.005</b>	<b>139.604</b>

Op onze opgenomen geldleningen is in 2017 bij de BNG voor totaal € 10.986.000 afgelost en bij de provincie Flevoland € 1.000.000. De totale rentelast voor het jaar 2017 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 4.058.000.

## VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende passiva bestaan uit de volgende onderdelen:

Vlottende passiva (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	4.718	10.376
Overlopende passiva	7.893	8.714
<b>Totaal</b>	<b>12.611</b>	<b>19.090</b>

### Kortlopende schulden < 1 jaar

De kortlopende schulden < 1 jaar bestaan uit de volgende onderdelen:

Kortlopende schulden < 1 jaar (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
Banksaldi	-	4.824
Overige schulden	4.718	5.552
<b>Totaal</b>	<b>4.718</b>	<b>10.376</b>

Per 31 december 2017 had de gemeente een uitstaande schuldpositie op de betaalrekening van de BNG van € 4,8 miljoen.

### Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende onderdelen:

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.043	7.718
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	624	693
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	226	303
<b>Totaal</b>	<b>7.893</b>	<b>8.714</b>

Nog te betalen bedragen zijn posten welke ten laste van het dienstjaar 2017 zijn gebracht, maar waarvan de facturen in de loop van 2018 zijn ontvangen. Onder de post Vooruitontvangen bedragen zijn bedragen opgenomen die in 2017 reeds zijn ontvangen maar betrekking hebben op latere jaren.

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

De van Nederlandse en Europese overheden vooruitontvangen bedragen (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-16	Ontvangen bedragen	Bestedingen	Saldo 31-12-17
<u>Vooruitontvangen bijdragen van het Rijk</u>				
Woningbouw Lingewijk Noord IJsbaanstrip	105	-	105	-
Onderwijsachterstandenbeleid	40	1.131	1.154	17
Sanering verkeerslawaaï	8	-	8	-
Educatie	-	385	376	9
Uitrol wijk GGD'er	-	20	-	20
<u>Vooruitontvangen bijdragen van overige overheid</u>				
Sociale veiligheid Merwedelingelijn	57	92	108	41
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 2010-2014	242	-	1	241
ISV-budget bodem Zusterstraat	36	-	13	23
Veerverbinding Gorinchem-Werkendam bijdr prov ZH	38	-	38	-
Team crisisbeheersing	59	114	104	69
Vestingplan	1	-	-	1
Restauratie Duvelgracht - Stenen Beer	-	20	-	20
Open kathedraal	-	50	-	50
Beweegcoach	-	20	-	20
Waterpark Mollenburg	-	180	36	144
<u>Overige vooruitontvangen bijdragen</u>				
Reserveringsvergoeding Mollenburg	38	-	-	38
<b>Totaal</b>	<b>624</b>	<b>2.012</b>	<b>1.943</b>	<b>693</b>

## NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

De niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden worden uitgesplitst in gewaarborgde geldleningen en garantstellingen.

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt worden gespecificeerd:

Geldnemer (bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Borgstelling %	Boekwaarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
Onderwijsinstellingen	11.798	100	7.113	6.818
Deelnemingen CV's	43.000	100	26.140	20.813
Zorginstellingen	341	100	193	182
Diverse verenigingen	4.782	100	3.590	3.474
Via Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw - Poort6	333.644	100	266.603	249.176
Via Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen	515.000	50	515.000	515.000
Hypotheke zonder Nationale Hypotheek Garantie	5.900	50	2.200	1.900
<b>Totaal</b>	<b>914.465</b>		<b>820.839</b>	<b>797.363</b>

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantstellingen:

Geldnemer (bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Borgstelling %	Boekwaarde 31-12-16	Boekwaarde 31-12-17
GR Gevudo	10.799	100	10.112	9.817
GR Waardlanden	4.587	100	4.587	4.515
<b>Totaal</b>	<b>15.386</b>		<b>14.699</b>	<b>14.332</b>

De gemeente Gorinchem vervult een achtervangfunctie bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW).

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. In onderstaand overzicht zijn de grootste verplichtingen opgenomen.

<b>Niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen (bedragen x € 1.000)</b>	<b>contractwaarde 2018</b>	<b>contractwaarde na 2018</b>
Inhuur maritiem personeel	222	-
Schoonmaakkosten	322	-
Verzekeringen	111	48
Energiekosten	231	-
Uitwijkomgeving server	37	93
Multifunctionele afdrukkapparaten	50	183
Uitvoeringsovereenkomst wettelijke taken	315	-

Voor de komende jaren is de gemeente voor € 2,6 miljoen financiële verplichtingen aangegaan die Europees zijn aangesteed.

## 4.7 Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT heeft tot doel om:

- De bezoldiging van topfunctionarissen te maximeren (bezoldigingsmaximum, verbod op bonussen of variabele beloningen en een verbod op hoge beëindigingsvergoedingen).
- Te zorgen voor transparantie door publicatie en verantwoording in de jaarrekening van a) de bezoldiging van topfunctionarissen en b) de bezoldiging van overige functionarissen voor zover deze meer bedraagt dan de algemene bezoldigingsnorm.

Als topfunctionaris voor de gemeente zijn gedefinieerd de gemeentesecretaris en de griffier omdat zij leiding geven aan de hele organisatie (gemeentesecretaris aan de ambtelijke organisatie en de griffier aan de aparte organisatie griffie).

In onderstaande tabel treft u de publicatieverplichting aan in het kader van de WNT.

Overzicht topfunctionarissen	2017	2017
Naam	A. Vergouwe	H. Sepers
Functie	gemeentesecretaris / algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,05	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 122.021,36	€ 81.616,27
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.764,24	€ 11.479,95
Subtotaal	€ 138.785,60	€ 93.096,22
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0
<b>Totaal bezoldiging</b>	<b>€ 138.785,60</b>	<b>€ 93.096,22</b>
<b>Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum</b>	<b>€ 181.000</b>	<b>€ 181.000</b>
Motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016	A. Vergouwe	H. Sepers
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,04	1
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 112.731,90	€ 77.367,24
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.424,90	€ 9.723,90
<b>Totale bezoldiging 2016</b>	<b>€ 127.156,80</b>	<b>€ 87.091,14</b>